

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Talio, Sev Metiens Et Remetiens Mensvra

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1650

Capvt IV. Cæciæ, nubes in se trahenti, simies esse, qui malum, quod alijs parant, patiuntur, idque Poëtaru[m] & fabularum exemplis declaratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52346)

ciat Deus, qui protestatur sibi fieri, quod fit suis? Nunc ad pœnæ talionem accedamus.

C A P V T IV.

Cacia, nubes in se trahenti, similes esse, qui malum, quod alijs parant, patiuntur, idq; Poetarum & fabularum exemplis declaratur.

§. I.

Cacia vento similes esse peccatores.

Plin. lib. 2. nat. hist. 46. Arist. lib. de Mundo & Meteor. & sect. 26. Problem. A. Gellius I, 2. c. 22.

VEntus, cui Cæcias nomen, qui media inter Aquilonem & exortum regione flat, à Plinio scribitur, vnus contra aliorum Septentrionalium ventorum naturam, non pellere, sed *in se trahere nubes*, in Ponto. Aristoteles putat, eum circa ortus æstiuos spirare; quòd autem nubes, non more reliquorum ventorum, à se abigat, sed ad se vocet, causam existimat esse, vel quia alius ventus reflat aduersus, eodẽ tempore; vel quia hic è sublimi cæli parte spirans, putata orientali, non transuersus per terram fertur, sed recuruata linea, propter reflexum, vnde exortus est, eò recurrit. Animaduersa hac Cæciæ natura, Sertorius Cacitanos, vel Characitanos hostes ad deditiõnem coëgit in hunc modum. E regione speluncarum, in quibus

Plutarch. in vita Sertorii

quibus illi se continebant, obiecit aggeres cinericios. Quibus incurfatione equitum concitatis, Cæcias tantum pulveris in fauces speluncarum deuexit, vt, cùm ferre non possent, se se Sertorio in manus darent. Natum est ex hac ventj indole prouerbium, *Mala attrahens ad sese, vt Cæcias nubes.* Cæciæ similes sunt peccatores; & maximè illi, quorum malitia alios violat. Nam, vt etiam est in adagio, *sibi parat malum, qui alteri parat,* teste Democrito Chio. Et, si aliud malum non rediret ad authorem, certè quisquis aliū fraudat pecunia, seipsum spoliat bona mente. Itaque grauiùs seipsum lædit, quàm alterum.

Apud
Arist. lib.
3. Rhet.

§. II.

Circino, & circumforaneorum pyxidi similes, qui aliorum famam maculant.

Quamquam interim etiam plerumque eodem plectitur malo, quicumque alteri intulit malum, diuina quadam lege talionis; vt in quo quis peccat, in eo & puniatur, similis circino, cuius pes alter, in circulo describendo, ad idem punctum recurrit, vnde cœpit; aut circumforaneo, qui ridiculi causa hominibus os sublinat. Is enim postquam pyxidem, cuius operculum vndique est cir-

D 2

cumfo,

cum foratum, contritis in farinæ modum carbonibus impleuit, jubet obuios quosque fistulam operculo insertam ori admouere, & canere. Quod qui conantur, tota facie maculantur. Dum enim inspirant, fuliginem vultu excipiunt è pyxide ad se reuolantem. Idem contingit injustis infamatoribus, detractoribus, delatoribus, calumniatoribus, dum enim alios, diabolo suggerente, conantur maculare, sibi ipsis grauiorem notam inurunt. Quisquis enim prudens eos audit, ex cantu nouit calumniatores. Illa igitur lingua, quæ in alios stringitur, in se ipsam, tamquam *arcus prauus* reuertitur. Quæ res eò miserrima est, quia *bis interimitur*, qui *suis armis perit*.

Psal. 77.
57.

§. III.

*Busiris & Phalaris Anei Tauri opificos suis-
met inuentis cruciauerunt.*

Ouid. lib.
de art.

*Dicitur Ægyptus caruisse iuuantibus arua
Imbribus, atq; annos sicca fuisse nouem.
Tum Thrasius Busirin adit, monstratq; piari
Hospitis effuso sanguine posse Iouem.
Illi Busiris: sis Iouis hostia primus,
Inquit, & Ægypto tu dabis hospes aqua.
Et Phalaris tauro violenti membra Perilli,
Torrui, infelix imbuat author opus.*

Institus

Iustus uterq; fuit. Neq; enim lex justior
ulla est.

Quam necis artifices arte perire sua.

Nimirum Thraſius, ſeu Thraſillus, cum ad
exorandas à Ioue pluias Buſirin docuiſſet
hospites immolare, omnium ipſe primus
immolatus eſt, meritoque ſacri monſtrator
iniqui.

Elicuit pluias victima factus aquas.

Perillus autem in tauro æneo, quem ad
torquendos alios excogitauerat, ipſe quo-
que primus in eo ignito mugijt. Hinc illa
imprecatio:

Ære Perillos veros imitare iuencos,

Ad formam tauri conueniente ſono.

Perillum nemo laudat ſeniores Phalaridis ty-
ranno, ait Plinius: qui taurum fecit, mugitus
hominis pollicetur igne ſubdito, & primus eum
expertus cruciatum juſtiore ſauitia. In hoc a ſi-
mulachris Deum hominumq; deuocauerat hu-
maniſſimam artem. Ideone tot conditores eius
elaborauerant, ut ex ea tormenta fierent? Itaq;
vna de cauſa ſeruantur opera eius, ut quiſquis
illa videat, oderit manus; dicatque, eum iu-
re ſuo tormento periſſe, quod conſlauit, ut
eo alios perderet.

Sic opifex tauritormentorumq; repertor, Claud.

D 3

Qui

Ouid. in
Ibin.

Plin. lib.
34. nat.
hiſt. c. 8.

lib. 1. in
Eutrop.

*Qui funesta nouo fabricauerat ara dolori,
Primus in expertum Siculo cogente tyranno,
Sensit opus, docuitq; suum mugire iuencu.*
Quin & ipse quoque postea tyrannus Phalaris, eidem tauro inclusus, & in cinerem redactus est. Quod supplicium inimico itidem suo Poeta imprecatur:

Vtq; ferox Phalaris, linguâ prius ense resectâ,

More bonis Paphio clausus in are gemat.

§. IV.

Aruntius, Pygmalion, Sciron, ipsi malum, quod alijs dederunt, passi.

Aristides, apud Plutarchum author est, Ægestam Siciliae oppidum fuisse, in quo principem locum tenebat Æmylius Censorinus, qui noui tormenti inuentores muneribus cumulabat. Cui cum Aruntius Paterculus equum ex ære factum ad fontes perimendos excogitasset, eiusdem jussu primus eò coniectus est, & ibidem vstulatus, Æmylio ingeniosus, sibi damnosus. Idem quod Thrasillo contigit, euenit Pygmalioni; qui quòd docuisset, Deorum aras hospitum sanguine irrigandas; eas ipse quoq; suo cruore coactus est foedare:

Frater

per Poëtas & fabulas ostensa. 55

Frater ut Antai, quo sanguine debuit, aras Idem
Tinxit, & exemplis occidit ipse suis. Ouid. in
Ibid.

Sciron immanissimus latro, in Attica, à
Theseo in mare præcipitatus est, quò priùs
hospites ipse præcipitabat; cuius idcirco
ossa in scopulos mutata finguntur. Tutus
ex eo Atticæ limes

Composito Scirone patet: sparsisq; latronis Ouid. lib.

Terra negat sedem, sedem negat ossibus unda: 7. Metam.

Qua jactata diu fertur durasse vetustas

In scopulos, Scopulis nomen Scironis inhareret.

§. V.

Ab equis, & vinis mala in authores reuersa.

Crudelissima canuntur fuisse Diomedis
præsepia, nam ibi equos suos humano san-
guine pavit. Tandem ergo & ipse Diomedes
ab Hercule datus est in pabulum suis equis.
Fabula hæc dici potest; historia tamen fit
sæpe apud eos, qui subditorum suorum su-
dore & sanguine equos ad delicias pascunt.
Quid deinde mirum, si & ipsi ab equis peri-
mantur, vel percussi, vel excussi? Icarus pa-
ter Erigones, cùm Atticis vsum vini tradi-
disset, ab eisdem in ebrietatem lapsis inter-
fectus est. Hinc illæ Diræ:

Muneribusq; tuis ledéris, ut Icarus, in quem Ouid. in

Intulit armatas ebria turba manus. Ibid.

D 4

Fit

Fit sæpe etiam ex hac fabula historia. Quoties enim, qui alterum potando cogit vires & sanitatem, & vitam ipsam perdere, ipse vicissim vino vires, sanitatem, & vitam perdit? Quot enim culullis alterum vrget, totidem ipse vrgetur; raroq; torquet alium merito, qui non & ipse torquetur. Quia ergo par numerus poculorum per vtrumque transit, par etiam plerumq; inuadit vtrumque numerus morborum. *Cui va? cuius partri va? cui rixa? cui fovea? cui sine causa vulnera? cui suffusio oculorum? Nonne his, qui commorantur in vino, & student calicibus epotandis?*

Prou. 23.
29.

§. VI.

Omnia vitia in se ipsa retorqueri, & de superbia auaritiaq; lepidum exemplum.

Accersitum hoc malum stultis stultitiam suam ostendit. Cur enim alterius procurant ebrietatem, si nolunt ipsi inebriari? Cur alteri podagram, chiragram, lippitudinem & assiduas rubentium oculorum lachrymas conciliant; nisi vt, dum ipsi vicissim propinando, velut datatim ludunt, tantundem sibi materiæ affundant, pro lippitudine, & oculorum suffusione acquirenda? Quod etiam in alijs rebus solet contingere. Nam & qui

qui ad duella se prouocant, quid aliud expectant, nisi vt vulnerent, & vulnerentur? Superbus quoque, dum alios despicit, despicitur. Et quisquis odio se ardere ostendit, fit alijs odiosus. Quin & auaritia simili ratione punita stultitiam suam prodit. Fertur Antuerpiæ quidã nimius pecuniarum amator, & nisi me memoria fallit, opulentus mercator, haud ignobilem ad sese accersuisse pictorem, à quo volebat effigiem suam, ad viuum depingi. In laboris pretium duodecim pepigit Philippæos; sed ea conditione, vt bellè pingeret atque accuratè. Sin autem secus, nihil ei se daturum edixit. Data acceptaque est conditio. Statuto die, sedit mercator, stetit ad tabulam pictor, omnemque operam & artem adhibuit, vt hominis lineamenta ad amissim exprimeret, nec vnum vel in barba, vel in capitis coma pilum imprudens præteriret. Capite satis delineato, cetera corporis domi absoluit. Interea, vt vitia plerumque vitijs repugnant, in pectore mercatoris magnum inter superbiam & auaritiam extitit certamen. Animi tumor gaudebat, quòd se ipsum mercator identidem in effigie sua posset intueri, & egregium illum, diuitemque Eucratem ad-

mirari, si imago coloribus suis absoluta
afferretur. Auarities mirè dolebat, quòd
duodecim Philippæi, sine omni necessitate,
essent profundendi, cùm præsertim merca-
tor, utique longè accuratiùs, & natura
non errante, simulachrum suum in speculo
expressum, quoties vellet, posset contem-
plari. Victa est ab avaritia superbia. Pœ-
nituit eum pepigisse; & tantò magis, quia,
postquam pictor attulit imaginem, quam-
uis omnibus numeris absolutam, ipsi tamè
etiam superbiæ ea non videbatur satis accu-
rata. Siquidem re ipsa mercator longè se-
censuit esse, quàm in ea effigie, pulchriorem.
Quoniam igitur maluit argentum suum,
quàm signum suum domi seruare, irato si-
milis pactum rescidit, prætexens picturam
non esse ex conditione pictam, neq; ad suam
voluntatem, atque adeò à suo vultu diuer-
sam, ut Oedipo opus sit, qui diuinet, cuius
ea sit imago. Pictor, qui non minùs ingeniù
habebat in promptu, quàm penicillum, qua-
si nihil ea re offensus, placatissima voce re-
spondit, haud se idcirco affligi, facilè se id
opus alibi maiore pretio venditurum. Mer-
cator, postquam dixit, de imagine ut face-
ret, quidquid vellet, iussit pictorem cum
tabula

tabula sua bonis auibus domum redire.
Reuersus domum pictor illico penicillum
arripuit, vt imaginem emendaret, merca-
toriꝛue redderet similiorem. Verficolorem
ergo mitram capiti eius imposuit, Cappado-
cemꝛue fecit, quali ferè ornatu stulti solent
incedere, in aulis Principum. E mitra surge-
bant geminæ longæꝛue aures, quales Midæ
appinguntur, aut quales solent esse asino-
rum. Neque carebant appendicibus summæ
aures, quia erant cacuminatæ, vt tintinna-
bulis sonoræ viderentur. His insignibus
condecoratam imaginem in pinacotheca
vanelem exposuit. Quicumque igitur ta-
bernæ propiores transierunt, substebant,
& cuiusnam stulti ea esset effigies, scire cu-
piebant. Neque diu ambigui fuerunt. Ita
enim facies imaginis respondebat exactè
vultui mercatoris, vt ouum ouo similius
non esset. Mouit ea res spectatoribus risum,
manauit in vniuersam ciuitatem fama; per-
uenit rumor etiam ad ipsum mercatorem,
nimirum cum exiguo illius honore ridiculâ
eius imaginem prostitui, cachinnis aspergi,
vno verbo, illum tamquam stultû repræsen-
tari. Surgit mercator & accurrit ad taber-
nam, ac ne diutiùs in argumentum ridiculi
proftet,

proffet, imaginem pariter atque ignominia
suam iam quatuordecim Philippæis lubens
volensq; redimit. Ita quam superbiam aua-
ritiamq; in imagine exercuit, in imagine
luit; pictorq; læsus iniuriam ex æquo pen-
savit.

§. VII.

*Fur, quod alteri conabatur clepere, clepsit
sibi.*

Diuinæ quoque providentiæ iste stilus est,
vt per inexpectatos casus fraus in fraudan-
tem retorqueatur. Duo feruntur vicini
fuisse, quibus vnum erat granarium, in quo
conuectas fruges reponderent, sed non vna
indoles. Vnus enim erat iusticiæ, alter
pecuniæ amans. Hunc igitur auarum subijt
aliquando cupiditas rapiendi frumenti,
quod ad justum pertinebat, & sanè modi-
cum erat; quemadmodum neq; auari acer-
uus admodum magnus. Ne ergo, per no-
cturnas tenebras, error contingeret, ac sor-
didus ille, ipse sibi, quod suum erat, raperet,
lucente adhuc sole, clam in granarium irrep-
sit, suumq; pallium vicini frugibus super-
iniecit, eo indicio, noctu, frumentum alie-
num deprehensurus. Ita fecit, & abijt. In-
terea tamen & alter voluit, ante diem abe-
ntem,

antem, visitare frumentum suum. Ingressus igitur ad suam cumeram, reperit eam vicini pallio diligenter coniectam. Miratus est initio: sed mox, quia pluuium erat cælum, charitate id vicini factum est interpretatus, ut qui voluerit, neglecta sua propria parte, socij frumentum contra imbres tueri. Ut ergo amor amorem, & benevolentia benevolentiam parit, beneficium voluit beneficio compensare. Et, hem, inquit, ita vicinus meus meis rebus cauet? ita prospicit? ita ab ijs arcet pluuiam per tegulas stillantem? Non patiar hoc fieri, non sinam me beneficentia superari. reddam amoris vices. dixit, & cum dicto pallium arripuit, atque à suo aceruo ad vicini cumulum transtulit, ut eum contra cæli injurias tegeret. Quod ubi fecit, abiit. Abiit etiam paulò post dies, & nocte cælo inducta, ac tenebris sese intendentibus, tenebrio adesse commodam cogitationibus suis horam ratus, ad granarium curiosè obseratum accessit, illudque clavi Laconica furtim rese-ravit. Ad locum prædæ postquam venit, tenebris imaginationem perturbantibus, oculorum vice, manibus palpare cœpit, donec ad pallij sui indicinam perueniret. Ni-hil

hil ergo ambigens, se vicini frumentum tenere, saccum repleuit, & secum asportavit pallio tectum. Quàm vere dixit Seneca:

Senec. ep.
75. ad Lucilium,

Nulli, etiam cui rapina cessit feliciter, gaudium rectè duravit in posterum.

Nam noctis lætitia, diei facta est tristitia. Lux enim orta ostendit, Harpalum hunc, casso labore, non quæ vicini erant, sed sua rapuisse. Ita quidem diuina providentia voluit, vt sibi ipsi faceret, quod facere alteri cogitârat. Quod audiuimus etiam maligni dæmonis arte aliquando factum, cùm magicæ peritus alteri cultrum in manum præbens, simul & digitum suum, iussit eum audacter secare. Qui postquam secare pariter & dolorem sentire cœpit, intellexit, se non digitum magi, sed suum nasum tenere; &, si perrexisset, non alteri, sed sibi vulnus inflicturn fuisse.

Voluit enim illi versipellis artifex nasum, facere dum eum denasaret.

CAPVT